

Mülteciler...

Mahir Güven

Abone Ol

Kendisi de mülteci olan Mahir Güven, 2018'de Fransa'nın prestijli edebiyat ödülü Goncourt'u kazandığı ilk romanı 'Ağabey'de kendilerini kabul etmeyen bir topluma entegre olmaya çalışan Suriyeli bir ailenin dokunaklı hikâyesini anlatıyor. Bu aynı zamanda Paris'in gettolarında yaşayan dışlanmışlara, savaşa, göçmenliğe, ayrımcılığa dair bir hikâye... Güzel bir roman, mükemmel bir başlangıç...

[Mahir Güven](#) de [mülteci](#) kökenli bir yazar. Fransa'ya iltica eden Türk bir anne ve Kürt bir babanın çocuğu olarak 1986'da Nantes'da doğmuş. 10 yıl uyuksuz yaşadıktan sonra elde edebilmiş kimliğini ve önce Türk, sonra da Fransız vatandaşlığına kabul edilmiş. Hukuk ve ekonomi öğrenimi gören Güven, halen Fransa'da yayımlanan haftalık bir dergi olan Le 1'de yönetici olarak çalışıyor. 2017 yılında 'Grand Frère' adıyla yayımlanan '[Ağabey](#)' ile Fransa'da 2018 Prix Goncourt ilk roman ödülünü kazandı. 'Ağabey', geçen yıl İngilizceye çevrilerek ABD'de de yayımlanmıştı.

GİDENİN ARDINDAN

'Ağabey', Paris'te yaşayan Suriye göçmeni bir ailenin hayatına odaklanıyor. Aslında göçmen olan yalnızca babaları...

"Ailemiz normaldi işte. Peder, Fransa'ya '80'li yılların ortasında, eğitimini sürdürmeye gelmişti. Annem de Doğu Dilleri Enstitüsü'nde Arapça öğreniyordu. Bizimki berbat Fransızcasına rağmen ona ders veriyordu. Annem öğrencisiydi. Bu ikisi arasında işler yolunda gitmiş. Her şeye bir çözüm bulabilmişler. Barınma, evlilik hatta alyansı bile ayarlamışlar. Babamda para yokmuş ama bulup buluşturmuşlar. Tek sıkıntı, yüzüğü takacak parmağının olmamasıymış. Cezaevindeyken kesmişler yüzük-parmağını. Beşşar'ın babasının adamları bunu enselediğinde sokaklara afiş yapıştırıyormuş."

Sonra iki erkek çocukları olmuş. Ne var ki annelerinin 18 yıl önce ölümü ailenin mutluluğunu da karartmış. Artık haftalık cuma yemeklerinde sadece baba ve büyük oğul var:

"Masada her şey hazır, [yemek](#) kitaplarındaki resimler gibi. On kişilik bir ziyafet ama ancak iki kişiyiz. Karısı?

Dörtkolluya bindi. Anası? Huzurevinde. Büyük oğlu? Masasında, bekliyor. Öbür oğlan? Yok, uzaklara gitti, çok, çok uzaklara, sözde yoksullara bakmaya. Ama kesinlikle deliler diyarına, savaşa, ölüm yoluna, belki çölde belki de elinde keleşile düşmüş, bir mezarlıkta ya da hâlâ hayatta belki, babasının memleketinde. İncil'in, televizyonun, internetin, meczupların memleketi, gerçekten ne olup bittiği tam anlaşılmasa da dehşetten akılları alan memlekette. Semtin çocuklarının deyimiyle Şam'da. Suriye'de yani..."

İşte romanın can alıcı noktasına geldik. Babaları 'ateist ve komünist', anneleri Hıristiyan olmasına rağmen küçük oğlan, önce büyükannesinin öğrettikleri, ardından yaşadıkları semtteki cemaatin telkinleriyle İslami seçmiş. Ve nihayetinde 'cihad'ı. Savaşçı olarak değil, hasta ve yaralılara yardım etmek için bir STK aracılığıyla Suriye'ye giden küçük kardeşten üç yıldır [haber](#) alamamak en büyük üzüntüleri.

Başka dertler de var elbette. Yıllardır hayatını taksisiyle kazanan, taksi plakasından gelecek kazancı emeklilik ikramiyesi olarak gören baba, Uber'lerin ortaya çıkmasından rahatsız. Buna karşılık büyük oğlu Uber'e çalışıyor. Ancak o da gelirin giderek azalmasından şikâyetçi.

Günler bekleyiş ve sıkıntı içinde gelip geçerken, bir gece ansızın kardeşine benzeyen bir silüet görmesi ağabeyin hayatını derinden etkileyecek, ertesi gece kapısı çalınıp kardeşi içeri girdiğinde sevinç, öfke ve endişe duyguları birbirine karışacaktır. Zira kardeşi polisin gözünde tehlikeli bir şahıstır ve ağabey de terörist barındırmakla suçlanabilir! Aklına gelen yegâne kurtuluş yolu, kardeşini Portekiz'e kaçırmaktır...

YERSİZ YURTSUZ, KİMLİKSİZ

'Ağabey'in iki anlatıcısı var; ağabey ve kardeş... İsimlerini romanın sonuna doğru öğreneceğiz. Ağabey'in ismi Azad, kardeşinki Hakim. Her biri kendi hikâyesini kendi meşrebine uygun bir dille anlatacak. Anlatılar arasında belirgin bir farklılık var ki kardeşler arasındaki mizaç farkını da açığa çıkarıyor.

Romanı sürükleyen Azad'ın anlatımı; o konuşurken Paris'in sokak dili öne çıkıyor. Biraz hırçın, biraz alaycı, biraz sokak bilgeliğine çalan, argoyle renklenmiş, reddiyelerini küfürle dışa vuran bir üslup. Hakim'in sesi ise daha sakin, daha duygusal ve siyasi meselesini ortaya koyacak bir netlikte. Ama her ikisinin anlattıkları da hazmı zor hayat hikâyeleri. Azad'ın sakatlanıp kariyerini bırakması, lise son sınıftayken üniversite okumaktan vazgeçmesi, Fransız ordusuna yazılıp Çad'a gitmesi, şizofreni teşhisiyle zorunlu terhisi romana mültecilik dışında bir boyut kazandırıyor. Aslında kolaylıkla ağır bir drama dönüşebilecek konular. Ne var ki Mahir Güven, Azad'ın mizaha yatkın diliyle, kara mizahla işin üstesinden gelmiş; hafifletmemiş ama anlatıyı kasvet havasından kurtarmış. Buna karşılık kardeşinin, yani Hakim'in Suriye savaşı sırasında yaşadıklarının hafifletilecek bir yanı yok. Bizim de iyi bildiğimiz, hâlâ içinde olduğumuz bu karanlık savaşın pek çok veçhesini 'muhalifler'in cephesinden anlatıyor.

'Ağabey', iyi kurgulanmış bir roman. Kardeşler arasında gidip gelen aktarımlarla geçmişten bugüne uzanan bir yol kat eden hikâye, Hakim'in Fransa'ya dönüşüyle birlikte, son sahneye kadar hızlı ve heyecanlı bir seyir kazanıyor. Sona gelindiğinde ise büyük bir sürprizle karşılaşılıyor. Bence romana yakışan bir son duygusu...

Dilleri, hikâyeleri, inançları ve mizaçları farklı olmakla beraber iki kardeşi birleştiren ortak noktalar var. Önce aile bağları geliyor, birbirlerine duydukları sevgi ve dayanışma... Öte yandan yurtsuz ve kimliksiz olma hali de onları birleştiriyor. Tam olarak Fransız değiller, Suriyeli değiller, göçmen değiller, siyah değiller, beyaz değiller; 'nedenini bilmeden yabancılar'. Yabancı olmak hali büyük bir karışıklık ve kayıp hissi yaratıyor. Hayatlarında bir yön yok, soruları var belki ama cevapları yok. Anlıyoruz ki Beyaz Avrupa'nın kolları mültecileri kucaklamaya takatsiz ve hevesiz. Sistemin içine bir türlü giremeyen, dilleri kendilerinden daha yabancı kalan, giderek marjinalleşen 'ötekiler'i kırılğanlaştıran da, suça meyilli hale getiren ve öfke barındıran ideolojilere savuran da işte bu daimi dışlanmışlıklarıdır.

"Aslına bakarsan bize Fransa'nın atıkları muamelesi yapmaları acayip kafamı bozuyor. Her şeyin anasını bellemeye biz de çok meraklı değildik, böyle büyüdük işte. Bizden büyükler her şeyi kırıp döküyordu, biz de onlara özeniyorduk. Yarın da bugünün küçükleri bizi taklit edecek. Bir nevi enkaz kültürü. (...) Hiçbir şeye saygımız yok çünkü saygı görmüyoruz."

Mahir Güven, sorunun gemiŖe dayanmakla birlikte, vahim bir hale bürünüp din savaŖına indirgenmesinin bu çağa özel bir durum olduğunun altını çiziyor. Mesela kendisini yıllarca sadece siyasi kimliğiyle tanımlayan babalarının bu kimliğe Araplık ve Kürtlük de eklemesi gibi; “Kürtlüęü de Kobane’den sonra icat etti. Kendilerine köken icat eden beyaz Fransızlar gibi. Evvelden Suriyeliden başka bir Ŗey değildik. (...) Gerçek hayatta, Suriye İçsavaŖı’na dek her Ŗeyden önce banliyölü varoŖtuk. Ama savaŖtan beri herkes kendine Müslüman diyor.”

Bir ülkeden olup da başka bir ülkede yaŖamanın, doğma büyüme Parisli olup da kendini evinde hissedememenin, hiç gidilmeyen anavatana aidiyet hissetmenin anlamlarını sorgulamıŖ ‘Ağabey’ romanında. Paris’in varoŖlarında olup biten ama ancak ‘aędaŖ Fransa’yı sarsan sorunların kalbine giden bir hikâye’. Bir adım daha atıp ‘dünyayı sarsan’ da diyebiliriz. Zira Mahir Güven, Fransa örneğinden yola çıkarak yeni bir topluma ve kültüre entegre olmanın kargaŖasını sınıf, göç, Ŗiddet ve savaŖ gibi pek çok yakıcı sorunla birlikte harmanlamıŖ. ‘Ağabey’ güzel bir roman, mükemmel bir baŖlangı...

AğABEY

Mahir Güven

Çeviren: Ebru ErbaŖ

Can Yayınları, 2020

255 sayfa, 26.5 TL.

